

Prof. univ. dr. VICTOR MUNTEANU

- coordonator -

Conf. univ. dr. Vasile Bleotu

Lect. univ. dr. Maria Tilea

asist. univ. drd. Nicoleta Moise

BAZELE CONTABILITĂȚII

CAIET DE LUCRĂRI PRACTICE

**(EXERCIȚII DE LOGICĂ CONTABILĂ ȘI LUCRARE
PRACTICĂ MONOGRAFICĂ)**

Copyright © 2012, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Bazele contabilității : caiet de lucrări practice / coord.:

Victor Munteanu ; conf. univ. dr. Vasile Bleotu, lect.
univ. dr. Maria Tilea, asist. univ. drd. Nicoleta Moise. –
București : Pro Universitaria, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-462-7

I. Munteanu, Victor (coord.)

II. Bleotu, Vasile

III. Tilea, Maria Doina

IV. Moise, Nicoleta

657(075.8)

PREFAȚĂ

Încercarea noastră de a publica o culegere de lucrări practice este inevitabil însoțită de întrebarea: de ce? Existența culegerii este justificată printr-o dublă motivație:

- prima, dorința de a pune la dispoziția studenților anului I, un ansamblu coerent de aplicații, rezolvate și nerezolvate, care să le permită o mai bună consolidare a cunoștințelor dobândite la disciplina “Bazele contabilității”. De asemenea, credem că studenții trebuie să se implice mai mult în formarea lor prin desprinderea de notițele de curs pe care trebuie să le vadă doar ca punct de plecare și atât.
- cea de-a doua, încercarea de a ne concretiza activitatea didactică desfășurată la seminarii printr-un material scris.

Elaborată în concordanță cu programa analitică a disciplinei “Bazele contabilității” și având ca principala sursă de inspirație manualul “Bazele contabilității”, coordonator prof. univ. dr. Victor Munteanu, această culegere se prezintă sub forma unui triptic în al cărui conținut se regăsesc: un minimum de elemente teoretice, aplicații rezolvate și aplicații propuse spre rezolvare în cadrul seminariilor. De asemenea, se oferă posibilitatea realizării unei autoevaluări printr-un set de teste grilă conceput la nivelul fiecărui capitol.

Prin ce se particularizează mesajul nostru?

La nivelul primului an de studiu, propunem să nu se supracodifice demersul și să nu se facă abuz de statutul de tehnică al contabilității. Am vrea ca studentul să vadă o altă imagine a contabilității decât cea a unei tehnici de gestionare a resurselor, drepturilor și obligațiilor aferente. Contabilitatea înseamnă de fapt o punte de comunicare între trecut și viitor, un aliat în orice proces decizional referitor la afaceri, dar și un veritabil avocat în eventualele dispute cu partenerii comerciali sau orice altă persoană interesată de informații referitoare la o entitate.

Dorim să punem accentul, dincolo de neabandonabilul concept de patrimonialitate, pe abordarea pe fluxuri, pe delimitările în timp și spațiu pe care le generează ținerea unei contabilități.

O culegere de lucrări practice nu poate neglija o realitate simplă: viața unei entități care înseamnă operații și alte evenimente care trebuie să fie înregistrate prin sistemul de conturi. Asimilarea cunoștințelor legate de cont trebuie să plece de la conceptele de “utilizări” și “resurse”, iar înregistrarea operațiilor în contabilitate trebuie subordonată nevoii de a reflecta cele trei mari cicluri ale activității unei entități: cel de exploatare, cel de investiții și cel de finanțare.

Considerăm că la nivelul primului an de studiu al contabilității, studentul nu trebuie să fie tributار încadrării acestei discipline în schema rigidă a unui plan de conturi (instrument necesar, dar care poate să fie valorizat în al doilea an de studiu).

Celelalte capitole fac referință la: utilizatorii informației contabile, remarcarea caracterului dualist al utilității contabilității; detalierea reprezentării entității prin imaginile sugerate de situațiile financiare; recursul la documente pentru justificarea înregistrărilor în contabilitate; implicarea calculațiilor în contabilitate, mai ales atunci când se stabilesc bazele pentru măsurarea elementelor de avere și se determină rezultatele.

Pentru cunoașterea concretă a modului de întocmire a lucrărilor contabile, se solicită elaborarea unei monografii.

Cu dorința explicită de a da o expresie nouă mesajului pe care profesorul de contabilitate trebuie să-l transmită studenților, autorii sunt conștienți de caracterul perfectibil al acestei culegeri. Este și motivul pentru care așteptăm cu plăcere eventuale sugestii de la colegii noștri pentru o posibilă reeditare, exprimându-ne în acest sens, cu anticipație, mulțumirile.

AUTORII

Septembrie 2009

PARTEA I – EXERCITII DE LOGICĂ CONTABILĂ

CAPITOLUL I - ISTORICUL ȘI EVOLUȚIA CONTABILITĂȚII

Cuvinte cheie: etimologie, definiția contabilității, etapizarea și periodizarea contabilității, materie, spațiu, timp, științe înrudite.

1.1. Scurtă privire istorică asupra contabilității

Denumirea de contabilitate provine din latinescul „computare” (a număra, a conta).

Contabilitatea este definită în triplă ipostază: știință a conturilor, ansamblul informațiilor din conturile unui individ sau colectivități, serviciul însărcinat cu ținerea conturilor.

Contabilitatea este un sistem de informare supus unor convenții și norme definite social și nu poate exista sau dezvolta decât în societăți umane care au atins un grad de organizare ridicat. Contabilitatea a parcursul drumul de la practică la teorie.

Contabilitatea este o știință vastă și complexă, originea ei urcând până în antichitate, dar tehnica ei a fost pusă la punct de italieni la sfârșitul Evului Mediu. Cel mai vechi registru de contabilitate dublă menționat în literatura de specialitate italiană este cel al bancherilor cetății Genova, datând din anul 1340.

Părintele și fondatorul contabilității este considerat Luca Paciolo, care a publicat la Veneția în anul 1494 lucrarea intitulată „Summa de l'aritmética, geometria, proporzioni et proporzionalità”, lucrare care fundamentează metoda înregistrării contabile în dublă partidă. În România, prima lucrare de contabilitate a fost tipărită în anul 1837 la Brașov, sub titlul „Pravila comercială” și aparține lui Emanoil I. Nichifor, fiind o traducere din limba germană.

1.2. Etapele formării și dezvoltării contabilității

- Perioada Evului Mediu până la începutul secolului al XIX-lea: evoluție sinuoasă în conturarea și consolidarea contabilității în partidă dublă, având la momentul respectiv rol economic și administrativ;
- Secolul XIX și prima jumătate a secolului XX: consacarea bilanțului și contului de rezultate, creșterea rolului contabilului în raporturile dintre asociați, acționari și conducerea întreprinderii, dezvoltarea contabilității analitice și conturarea separațiunii între contabilitatea generală și cea analitică.
- Perioada contemporană: normalizarea și reglementarea contabilității generale și dezvoltarea cercetării științifice în domeniul contabilității.

Verificarea cunoștințelor:

Teste grilă

1) Părintele și fondatorul contabilității este considerat:

- (a) Spiridon Iacobescu
- (b) Sombart Weiner
- (c) Luca Paciolo
- (d) Bernard Colasse

2) Prima lucrare de contabilitate apărută în România, aparține lui:

- (a) Emanoil I. Nichifor
- (b) Ion Ionescu de la Brad
- (c) Ion Evian
- (d) Alexandru Sorescu

3) Enumerați etapele formării și dezvoltării contabilității.

4) Care este legătura dintre contabilitate și celelalte științe economice?

5) În ce măsură contabilitatea poate fi definită ca o tehnică de informare a oricărei entități economice și sociale?

CAPITOLUL II - CONTABILITATEA , COMPONENTĂ A SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ECONOMIC

Cuvinte cheie: contabilitate; artă, tehnică, știință, limbaj, evidență economică, sistem informațional-economic, contabilitate financiară, contabilitate de gestiune, utilizatori de informații contabile, normalizare contabilă

2.1. Locul contabilității în sistemul științelor economice

Aspecte teoretice

Pentru un student aflat în fața primelor seminarii de contabilitate, nevoia de a nuanța statutul contabilității pare puțin evidentă sau poate, deloc evidentă.

Studentul trebuie să afle că, pentru el, această nouă disciplină are sau poate avea consecințe practice, mai ales dacă intenționează să devină contabil sau economist.

În acest context, credem că este legitimă întrebarea: în ce fel o activitate umană cum este contabilitatea care are prin excelență o finalitate practică, poate fi considerată și științifică ? Apoi, care este poziția contabilității în cadrul disciplinelor științifice ?

Localizarea contabilității în ansamblul cunoașterii științifice trebuie făcută pornind de la clasificarea științelor. După obiectul de studiu, disciplinele științifice pot fi clasificate în: *științe ale naturii și științe sociale*.

Având în vedere această delimitare, contabilitatea este o **disciplină științifică** din domeniul *științelor sociale*, deoarece:

- este o creație a ființei umane ca răspuns la nevoi practice;
- reflectă fenomene, activități și fapte sociale;
- se adresează diferitelor grupuri de utilizatori care fac parte integrantă din societate (manageri, bancheri, acționari, salariați, organisme fiscale, etc);
- produce situații financiare (bilant, cont de profit și pierdere, situația variației capitalurilor proprii, tabloul fluxurilor de trezorerie și note explicative) ce furnizează informații pentru luarea deciziilor și care au un impact asupra comportamentului indivizilor;
- este influențată de mediul economic, social, juridic și politic, adică de fenomene sociale.

Ca domeniu al științelor economice, contabilitatea este astăzi adjudecată de două familii de științe: **economice și de gestiune**.

Analiza statutului contabilității se circumscrie în perimetrul unei controverse: există argumente conform cărora putem considera contabilitatea fie artă, fie tehnică, fie știință, fie limbaj.

Contabilitatea	<i>artă (ansamblul regulilor care interesează o activitate)</i>	În acest sens, putem asimila două accepțiuni: - <i>contabilitatea</i> = arta identificării, măsurării, înregistrării, clasificării, interpretării și comunicării datelor exprimate numeric, date implicate de evenimente care au afectat entitatea; - <i>contabilitatea</i> = o creație a omului, deoarece prin ea sunt prezentate în mod abstract fenomene concrete.
	<i>tehnică (ansamblul procedeelelor utilizate în vederea realizării unui rezultat determinat)</i>	<i>contabilitatea</i> = tehnică de ordin cantitativ, de înregistrare, prelucrare, clasificare, interpretare și comunicare a informațiilor privind evenimentele juridice și economice din viața unei entități
	<i>știință (ansamblu de cunoștințe teoretice sau studii, cu o valoare universală, caracterizate printr-un obiect și o metodă, determinate și bazate pe relații și obiective)</i>	Părerile specialiștilor diferă: unii încearcă să justifice statutul de știință al contabilității prin prezența postulatelor, principiilor, regulilor de măsurare și prezentare acceptate de diferite sisteme contabile; alții încearcă să facă o analogie între <i>contabilitate (documentul contabil de sinteză)</i> și <i>geografie(harta geografică)</i> ca două componente ale științelor sociale. ¹
	<i>limbaj</i>	Dispune de o sintaxă, o semantică și o practică a utilizării sistemului ei de semne. Partea practică a limbajului contabil o regăsim în contextul comunicării informațiilor contabile și a modului de folosire de către diferiții utilizatori. El facilitează controlul activității unei entități și favorizează luarea deciziilor.

Pe baza acestor delimitări, se poate pune întrebarea: îi putem atribui contabilității doar rolul de “înregistrare a fenomenelor economice”? Evident, nu. Contabilitatea trebuie considerată ca o disciplină matură, cu mai multe teorii, componentă a științelor de gestiune, abordare rezultată dintr-o nouă re poziționare a disciplinelor științifice din domeniul social.

Iată o concluzie care invită la dezbateri și, de ce nu, poate la clarificări privind identitatea științifică a contabilității!

¹ Bernard Colasse – citat de N. Feleagă & colectiv în “Bazele contabilității”, Ed. Economică, București, 2002, pag. 14-15.

Verificarea cunoștințelor

1. Comentați statutul contabilității (artă, tehnică, știință sau limbaj)

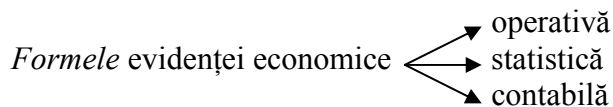
2.2. Evidența economică – componentă a sistemului informațional economic. Formele evidenței economice.

Aspecte teoretice

Sistemul informațional-economic = un ansamblu organizat și integrat al principiilor, metodelor, mijloacelor și procedeele utilizate într-o unitate pentru culegerea, înregistrarea, prelucrarea și stocarea și/sau transmiterea, analiza și valorificarea informațiilor economice necesare conducerii în vederea luării deciziilor.

Deoarece în cadrul unității patrimoniale distingem fluxuri de bunuri materiale, fluxuri de valori și fluxuri de informații, rezultă că organizarea sistemului informațional este condiționată de organizarea corespunzătoare a procesului tehnico-economic (fluxuri de bunuri și valori).

Principala sursă de date și informații care înregistrează, prelucrează și vehiculează în cadrul sistemului informațional economic o reprezintă **evidența economică**.

Deși se deosebesc între ele prin metodele folosite pentru culegerea, prelucrarea și prezentarea datelor, cele trei forme ale evidenței economice se completează reciproc, neputând fi izolate unele de altele, constituind un sistem unitar de evidență.

Verificarea cunoștințelor

1. Ce este sistemul informațional economic ?
2. Definiți evidența economică și formele ei.
3. Caracterizați contabilitatea ca formă a evidenței economice

2.3. Obiectivele și funcțiile contabilității. Sisteme de contabilitate

Aspecte teoretice

Obiectivele contabilității:

a) pe plan *conceptual*

- să-și definească grupul de fapte și fenomene investigate, adică obiectul de studiu;
- să-și precizeze metoda proprie de cercetare, mijloacele și procedeele adecvate;
- să delimiteze normele, principiile care guvernează obiectul studiat;
- să opereze cu o terminologie sau cu un vocabular specific.

b) pe plan *practic*

- să ofere informații necesare fundamentării planurilor și programelor de activitate – bugetului de venituri și cheltuieli;
- să asigure urmărirea și controlul valoric al activităților desfășurate;
- să ofere informații necesare nevoilor proprii ale societății și ale terților;
- să asigure informațiile necesare pentru redactarea situațiilor financiare;
- să asigure controlul integrității patrimoniului;
- să asigure informațiile necesare pentru obținerea “unei imagini fidele, clare și complete a patrimoniului, situației financiare și rezultatelor obținute²”.

Funcțiile contabilității

- { funcția de înregistrare;
- { funcția de informare;
- { funcția de control gestionar;
- { funcția previzională

Sisteme de contabilitate

1. *După concepția de reprezentare a obiectului contabilității* {
- sistemul contabil în partidă simplă
  - sistemul contabil în partidă dublă
  - sistemul contabil în partizi multiple

---

² Această prevedere este precizată și de către normalizatorii români în principala sursă de drept contabil – “Legea contabilității” nr.82/1991, cu referire directă la bilanț (vezi art.23).

2. După conceptul de organizare a conturilor și obiectivele contabilității
- sistemul contabil cu un singur circuit (monist)
  - sistemul contabil cu dublu circuit (dualist)
3. După cultura contabilă și armonizare cu standardele
- sistemul contabil continental
  - sistemul contabil anglo-saxon

Contabilitatea *în partidă simplă* se numește astfel pentru că în concepția ei de reprezentare o operație economică se înregistrează într-o singură partidă. De exemplu, intrarea unei sume de bani în casierie se înregistrează în partidă “Casa”.

Contabilitatea *în partidă dublă* = reprezentarea operațiilor economice se face în două partizi, concomitent, o partidă care arată *originea* și o alta care indică *destinația*. De exemplu, în cazul în care suma de bani intrată în casierie provine de la bancă, se va înregistra în două partizi: partidă “Banca” pentru a înregistra originea banilor și partidă “Casa” pentru a evidenția destinația acestora.

Destinația
Partida “Casa” ←—————→ Partida “Banca”
Originea

Sistemul de contabilitate cu *un singur circuit (monist)* organizează conturile într-un singur flux în cadrul circuitului economic: **capital – aprovizionare – exploatare – vânzare – realizare**, atât pentru relațiile cu terții (funcțiile externe), cât și cele ale gestiunii interne (funcțiile interne).

Sistemul de contabilitate *în dublu circuit (dualist)*

Potrivit acestei abordări, sistemul de contabilitate cuprinde două componente:

- contabilitatea financiară/generală;
- contabilitatea de gestiune

Sistemul de contabilitate *în dublu circuit (dualist)* este practicat îndeosebi în țările Comunității europene, în timp ce în țările anglo-saxone și în America predomină contabilitatea într-un singur circuit (monistă, integrată).

Verificarea cunoștințelor

1. Definiți funcțiile contabilității.
2. Caracterizați sistemul de contabilitate monist și dualist.